

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 41/00

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dňa 26. septembra 2000 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Jána Mazáka prerokoval prijatý podnet [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Jozefom Vaškom, advokátom, Szakkayho 1, Košice, vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 218b/98 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 218b/98 p o r u š e n é b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 25. apríla 2000 doručené podanie [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „navrhovateľka“), označené ako „Podnet na začatie konania pred ÚS SR pre porušenie práva ustanoveného v čl. 48 ods. 2 prvá veta Ústavy SR postupom

Okresného súdu v Banskej Bystrici v konaní č. k. 19 C 218 b/98 vo veci navrhovateľky [REDAKOVANÉ]“. Navrhovateľka vo svojom podnete uviedla, že podala návrh proti odporcovi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] na vydanie platobného rozkazu v skrátanom konaní, ktoré začalo 16. júla 1998 pod sp. zn. 19 C 218b/98. Súd platobný rozkaz nevydal, ale nariadil 30. októbra 1998 pojednávanie, na ktorom navrhovateľka svoju neúčast' ospravedlnila. Keďže Okresný súd v Banskej Bystrici (ďalej len „okresný súd“) vo veci nekonal, podala navrhovateľka 5. júna 1999 sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorá bola predsedníčkou okresného súdu uznaná ako dôvodná. Bezprostredne po tomto bolo určené ďalšie pojednávanie na 21. jún 1999, na ktorom navrhovateľka svoju neúčast' taktiež ospravedlnila a požiadala, aby bola vypočutá vzhľadom na svoj vek a zdravotný stav, ako aj prístupnosť verejnou hromadnou dopravou na okresný súd, ak to bude potrebné, dožiadaným súdom v Rimavskej Sobote. Okresný súd toto neakceptoval a určil ďalšie pojednávanie na 6. október 1999. Na tomto pojednávaní sa navrhovateľka opäť ospravedlnila a žiadala o výsluch dožiadaným súdom. Na výzvu okresného súdu 6. októbra 1999 zaslala požadované doklady a od tohto času okresný súd vo veci nekonal.

Z vyššie uvedených dôvodov sa navrhovateľka obrátila na ústavný súd svojím podnetom a požaduje vydať také uznesenie:

„Podnet [REDAKOVANÉ] na konanie pred ÚS SR sa prijíma“.

Po prijatí podnetu navrhuje vydať takýto nález:

„Postupom Okresného súdu v B. Bystrici, v konaní pod sp. zn. 19 C 218b/98 bolo porušené základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov ustanovené v čl. 48 ods. 2 prvej vete Ústavy Slovenskej republiky“.

II.

Ústavný súd podnet navrhovateľky 21. júna 2000 predbežne prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí, posúdil, či spĺňa náležitosti ustanovené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii

Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ako aj požiadavku namietania prietahov v konaní u orgánu štátnej správy súdnictva; navrhovateľka podala sťažnosť na prietahy v konaní v rámci napadnutého konania, aj keď nie bezprostredne pred podaním svojho podnetu na ústavný súd, a to predsedníčke okresného súdu. Nakoľko pri predbežnom prerokovaní podnetu ústavný súd nezistil dôvody na jeho odmietnutie ani podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, rozhodol svojím uznesením sp.zn. II. ÚS 41/00 o jeho prijatí na ďalšie konanie.

Po prijatí podnetu vyzval ústavný súd navrhovateľku, aby splnila zákonnú podmienku povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, a súčasne ju vyzval, aby oznámila, či trvá na tom, aby sa o prijatom podnete konalo ústne pojednávanie. Navrhovateľka zákonnú podmienku povinného právneho zastúpenia splnila a listom oznámila ústavnému súdu, že na konaní ústneho pojednávania netrvá.

Po prijatí podnetu vyzval ústavný súd aj ďalšieho účastníka konania – okresný súd – aby sa písomne vyjadril k prijatému podnetu a aby oznámil, či trvá na konaní ústneho pojednávania. Predsedníčka okresného súdu listom z 31. júla 2000 oznámila, že vec je zrejmá z pripojeného súdneho spisu a netrvá, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

III.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre rešpektovanie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Po preštudovaní spisovej dokumentácie vedenej pod sp. zn. 19 C 218/98 ústavný súd zistil nasledovné:

Navrhovateľka podala návrh na začatie konania o zaplatení nájomného s príslušenstvom, ktorý bol doručený Okresnému súdu v Revúcej 28. januára 1999, keď navrhovateľka žiadala vydať platobný rozkaz na peňažné plnenie vyplývajúce zo štyroch nájomných zmlúv. Súčasne k návrhu bolo pripojené splnomocnenie pre [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na zastupovanie navrhovateľky v tomto konaní a výzva pre [REDAKOVANÉ], na splnenie záväzkov zo zmluvy o prenájme nehnuteľností s príslušenstvom z 27. decembra 1997. [REDAKOVANÉ], na výzvu navrhovateľky zareagoval až 7. marca 2000, keď oznámil navrhovateľke, že pôda nebola odovzdaná do užívania podľa príslušného ustanovenia zmlúv, zmluvy ostali nenaplnené, a preto sú neplatné. Toto oznámenie zaslala navrhovateľka 13. marca 1998 súdu s tým, že v sprievodnom liste uviedla, že zmluvy boli uzavreté na určitý čas, odporca je v katastri nehnuteľností vedený ako nájomca a dotáciu na základe zmlúv obdržal.

Okresný súd v Revúcej výzvou doručenou 6. mája 1998 navrhovateľku vyzval upresniť sumu sporu a uviesť výšku úrokov.

Okresný súd v Revúcej po tomto úkone postúpil predmetný spis Okresnému súdu v Banskej Bystrici ako súdu príslušnému podľa § 105 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) vzhľadom na sídlo povinnej strany.

Navrhovateľka v zastúpení [REDAKOVANÉ] 3. júna 1998 namietala miestnu príslušnosť Okresného súdu v Banskej Bystrici (postúpenie jej nebolo oficiálne oznámené) a žiadala predložiť vec na rozhodnutie Krajskému súdu v Banskej Bystrici. Okresný súd v Banskej Bystrici svojím listom z 8. júna 1998 vyslovil nesúhlas s postúpením spisu z Okresného súdu v Revúcej a postúpil celý spis na rozhodnutie podľa § 103 ods. 3 OSP Krajskému súdu v Banskej Bystrici, ktorý 29. júna 1998 rozhodol (rozhodnutie o tom doručené 16. júla 1998 Okresnému súdu v Banskej Bystrici), že miestne príslušným na prejednanie predmetnej veci je Okresný súd v Banskej Bystrici, nakoľko predmetom konania je nájomné, t. j. právo vyplývajúce z nájmu (existenciu práva nájmu bude súd v danom prípade riešiť len

ako predbežnú otázku), nedotýka sa podstaty práva k nehnuteľnosti, a preto je príslušný všeobecný súd odporcu, v obvode ktorého má sídlo. Toto rozhodnutie bolo doručené obidvom účastníkom konania, ktorí ho prevzali.

Okresný súd v Banskej Bystrici (ďalej len „okresný súd“) dvakrát vyzval obidvoch účastníkov konania, aby sa vyjadrili do 15 dní k pripojenému návrhu z 20. augusta 1998. Obidvaja výzvu prevzali. Ďalšiu výzvu z 20. októbra 1998 prevzala len navrhovateľka, odporca [REDAKOVANÉ], zásielku neprevzal.

Zástupca navrhovateľky žiadal svojím listom z 27. októbra 1998 výsluch navrhovateľky dožiadaným súdom v Rimavskej Sobote z dôvodu jej zdravotného stavu, veku, ako aj prístupnosti verejnou hromadnou dopravou na okresný súd. Ak by výsluch navrhovateľky nebol nevyhnutný, nemá námietok, aby súd konal a rozhodol v jej neprítomnosti. Súčasne ospravedlnil neúčast' navrhovateľky a svoju na pojednávaní.

Prvé pojednávanie bolo nariadené na 30. október 1998, navrhovateľka ani jej právny zástupca sa na tomto konaní nezúčastnili, ale svoju neúčast' ospravedlnili vopred, druhý účastník – [REDAKOVANÉ], bol neprítomný, doručenie predvolania vykázané nemal. Okresný súd odložil konanie z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania na neurčito s tým, že po pripojení doručeníek k termínu pojednávania bude vo veci zvažovaný ďalší postup.

Ďalšie, v poradí druhé, pojednávanie bolo zvolané na 21. jún 1999. Predvolanie na pojednávanie [REDAKOVANÉ], neprevzal, [REDAKOVANÉ] prevzal predvolanie na pojednávanie 9. júna 1999 a v ten istý deň navrhol listom okresnému súdu, aby v prípade, že sa odporca na predchádzajúcom pojednávaní nezúčastnil, resp. nebol vyslúchnutý, bol vydaný platobný rozkaz (podľa neho boli splnené osobitné podmienky pre jeho vydanie podľa § 172 a nasl. OSP) a aby súd tento platobný rozkaz doručil pred pojednávaním odporcovi a aj právnenmu zástupcovi navrhovateľky (konateľ odporcu ešte v r. 1998 prestal preberať zásielky od navrhovateľky a pošta tieto vracala ako neprevzaté). Ak by však súd zistil, že nie je splnená aspoň jedna z podmienok pre vydanie platobného rozkazu, navrhol, aby súd rozhodol vo veci rozsudkom, či už po výsluchu navrhovateľkinho odporcu alebo, ak

sa nedostaví na pojednávanie, bez jeho výsluchu. Uviedol, že navrhovateľka pritom súhlasí, aby súd konal v jej neprítomnosti a v neprítomnosti jej zástupcu, a navrhol vydať rozsudok v zmysle obsahu platobného rozkazu. V prípade, ak by mala byť navrhovateľka vyslúchnutá, žiada o vyslúchnutie Okresným súdom v Rimavskej Sobote ako dožiadaným súdom z dôvodov už uvedených v žiadosti z 27. októbra 1999.

Pojednávanie 21. júna 1999 z dôvodu neprítomnosti navrhovateľky a jej právneho zástupcu a neprítomnosti aj odporcu, ktorý nemal doručenie ani vykázané, okresný súd odročil na neurčito s tým, že po pripojení aktuálneho výpisu odporcu z Obchodného registra (ten bol získaný 23. júna 1999) bude vytýčený nový termín pojednávania.

Ďalšie, v poradní tretie, pojednávanie bolo nariadené na 6. október 1999. Štatutárni zástupcovia, resp. konatelia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] predvolanie neprevzali. Ďalší zo zástupcov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] sa k veci písomne vyjadril, že s ňou nemá nič spoločné, že z firmy odišiel a v čase pojednávania bude mimo územia Slovenskej republiky, čo sudca považoval za ospravedlnenie odporcu. Navrhovateľka a jej právny zástupca svoju účasť na pojednávaní ospravedlnili. Aj toto pojednávanie súd odročil na neurčito z dôvodu neprítomnosti účastníkov s tým, že právny zástupca navrhovateľky bol následne vyzvaný, aby preukázal aktívnu legitímáciu navrhovateľky v konaní doloženými listami vlastníctva, resp. zápisnicami, z ktorých je zrejmé, že je vlastníčkou, resp. oprávnenou držiteľkou nehnuteľností, a aby navrhovateľka predložila dedičské rozhodnutia, na ktoré sa v návrhu odvolávala, a to pod hrozbou zastavenia konania.

Zástupca navrhovateľky v deň doručenia tejto výzvy jej plne vyhovel a upozornil okresný súd na to, že navrhovateľka zvažuje podať podnet na Ústavný súd Slovenskej republiky, nakoľko súd vo veci nekoná v súlade s OSP.

Od tohto času okresný súd vo veci nekonal, v spise vedenom pod sp. zn. 19 C 218/98 sa ďalšie doklady o postupe súdu po tomto termíne nenachádzajú.

Pri rozhodovaní, či vo veci došlo k pried'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú: právna a faktická (skutková) zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1.), správanie sa účastníka konania (2.) a spôsob, akým súd v konaní postupoval (3.).

1. Predmetom konania na okresnom súde vo veci 19 C 218b/98 bol občianskoprávny spor týkajúci sa zaplata nájomného s prísl. na základe štyroch zmlúv z prenájmu nehnuteľností uzavretých medzi navrhovateľkou a odporcom, ktorým bol [REDACTED], [REDACTED].

Napriek tomu, že okresný súd neprijal návrh právneho zástupcu navrhovateľky vydať v predmetom spore platobný rozkaz a že navrhovateľka predložila súdu vyjadrenie odporcu - zástupcu [REDACTED], zo 7. marca 1998, podľa ktorého na základe predmetných zmlúv žiaden z vlastníkov neodovzdal pôdu do užívania, ktoré (zmluvy) týmto ostali nenaplnené, a preto sú neplatné, a ktoré (vyjadrenie) však navrhovateľka využila ako dôkaz uzavretia zmlúv (pripojených k návrhu na začatie konania), pričom uviedla, že odporca je v katastri nehnuteľností vedený ako nájomca a dotáciu na základe zmlúv obdržal, nemožno vec hodnotiť ani za právne, ani fakticky (skutkovo) zložitú na začiatku takéhoto konania. Právna a faktická (skutková) zložitost' sa mohla prejaviť až v určitom štádiu konania.

2. Správanie sa účastníka konania je druhým kritériom pri zisťovaní, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným pried'ahom, a tým k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov.

Z predloženého spisu 19 C 218/98 možno konštatovať, že navrhovateľka a jej právny zástupca písomne reagovali na všetky výzvy adresované im zo strany okresného súdu, a z tohto pohľadu bolo ich konanie súčinnosťné. Čo sa však týka účasti navrhovateľky a jej právneho zástupcu, ani raz sa na nariadených pojednávaniach nezúčastnili. Svoju neúčast' na pojednávaniach ospravedlnili. Neúčast' navrhovateľky odôvodňovali pritom vekom, nepriaznivým zdravotným stavom a dostupnosťou verejnou hromadnou dopravou na okresný súd, čo viedlo k opakovanej požiadavke právneho zástupcu navrhovateľky vyslúchnuť navrhovateľku dožiadaným súdom, za ktorý navrhol právny zástupca Okresný súd

v Rimavskej Sobote, neskôr Okresný súd Košice I, Okresný súd Košice II, Okresný súd Košice – okolie. Na pojednávaniach sa však nezúčastnil ani právny zástupca, a to ani raz, čo napriek jeho ospravedlneniu nekorešponduje s § 6 OSP. Tieto skutočnosti mohli do určitej miery ovplyvniť priebeh konania.

Na zdĺhavosť konania reagovala navrhovateľka sťažnosťou na prieťahy v konaní adresovanou predsedníčke okresného súdu z 5. júna 1999 (pred nariadením druhého pojednávania), ktorá bola uznaná ako dôvodná.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva navrhovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného súdu.

Hodnotenie postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 218b/98 možno rozdeliť na dve etapy:

1. obdobie od podania návrhu na začatie konania (t. j. od 27. 1. 1998) do nariadenia tretieho pojednávania (t. j. do 6. 10. 1999),

2. obdobie od 6. októbra 1999.

1. Dĺžka konania zahrnutého do prvej etapy bola determinovaná niekoľkými skutočnosťami: V prvom rade išlo o spor o miestnu príslušnosť, ktorý bol rozhodnutý až 29. júna 1998. Toto obdobie nemožno hodnotiť za obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom v konaní. Po tomto však nič nebránilo okresnému súdu vo veci konať. Okresný súd vo veci konal: nariadil pojednávanie na 30. október 1998, avšak ani jedna zúčastnená strana sa na pojednávaní nezúčastnila. Zo spisu však vyplýva, že k termínu, kedy okresný súd nariadil v poradí druhé pojednávanie, tento vo veci počas siedmich mesiacov neurobil žiaden úkon a sťažnosť na nečinnosť z 5. júna 1999 Okresného súdu v Banskej Bystrici, predsedníčka tohto súdu uznala ako dôvodnú. Napriek dožadovaniu sa aktívneho konania navrhovateľky zo strany okresného súdu sa ani navrhovateľka, ani jej právny zástupca na nariadenom pojednávaní 21. júna 1999 nezúčastnili; vo svojom liste z 9. júna 1999 súhlasili, aby súd konal v ich neprítomnosti.

Okresný súd túto požiadavku neakceptoval a pojednávanie odročil na neurčito. Po odročení pojednávania si zadovážil aktuálny výpis odporcu z Obchodného registra z 23. júna 1999. Po tomto zaslal predvolanie na ďalšie – v poradí tretie pojednávanie s termínom konania 6. októbra 1999 štatutárnym zástupcom [REDACTED], a to trom zo štyroch konateľov spoločnosti, ktorí podľa výpisu z Obchodného registra boli oprávnení spoločnosť zastupovať a konať za ňu každý samostatne. S výnimkou jedného, ktorý svoju neúčast' na pojednávaní 6. októbra 1999 ospravedlnil, sa nepodarilo predvolanie na pojednávanie ďalším dvom konateľom spoločnosti doručiť. S výnimkou nariadenia tretieho pojednávania zaslaním predvolania na pojednávanie s výzvou na vyjadrenie sa k veci účastníkom konania a zadováženia si výpisu z Obchodného registra okresný súd do vytýčenia tretieho pojednávania iný procesný úkon neurobil.

Tretie pojednávanie sa pre neprítomnosť účastníkov opätovne odložilo s tým, že navrhovateľka bude vyzvaná na preukázanie aktívnej legitímácie v konaní doloženým listom vlastníctva, resp. doloženými zápisnicami, z ktorých bude zrejmé, že je vlastníčkou, resp. oprávnenou držiteľkou nehnuteľností, ktoré prenajala, ako aj na predloženie dedičského rozhodnutia.

Ďalší procesný úkon po predložení požadovaných dokladov Okresný súd v Banskej Bystrici neurobil.

V prvej etape konania, ktoré bolo ovplyvnené sporom o príslušnosť, nízkou frekvenciou procesných úkonov súdu, dochádzalo k takým obdobiam nečinnosti, ktoré možno považovať za priet'ahy v konaní, avšak vzhľadom na to, že boli ovplyvnené nečinnosťou odporcu a čiastočne aj absenciou účasti navrhovateľky a jej právneho zástupcu na všetkých troch nariadených pojednávaniach, ústavný súd ich nezhodnotil ako zbytočné priet'ahy v konaní. Predĺženie trvania konania, ktoré vzniklo v dôsledku úkonov účastníkov konania alebo v dôsledku ich nečinnosti, nemožno pripísať na vrub nečinnosti súdu.

V druhej etape konania, po tom, ako okresný súd uskutočnil posledný úkon vo veci, tento ďalej nekonal, hoci mu v tom nebránila žiadna zákonná prekážka. Takmer

jednoročná lehota bez vykonania akéhokoľvek procesného úkonu je dostatočne dlhá na to, aby ju bolo možné považovať za čas, v ktorom došlo k zbytočným prietiahom v konaní zo strany okresného súdu. Obdobie nečinnosti okresného súdu vo veci navrhovateľky od 6. októbra 1999 ústavný súd posúdil ako zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Na základe zistených skutočností bolo preto potrebné konštatovať, že v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 19 C 219/98 na Okresnom súde v Banskej Bystrici tak došlo k porušeniu základného práva navrhovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (v čase po 6. októbri 1999).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2000